

■ СОЦІАЛЬНА СФЕРА. РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ

УДК 304.4:338.49

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК НАЙВАЖЛИВІШОГО ФАКТОРУ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ©

С.В. КОЛЯДЕНКО,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економічної кібернетики,
Вінницький національний
аграрний університет
(м. Вінниця),

В.Ф. ПРОСКУРА,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту та
управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет
(м. Мукачево),

У статті скомпоновано та проаналізовано основні чинники, що є причинами соціально-економічної нерівності у вітчизняній та зарубіжній науковій думці. Вказується на необхідність удосконалення функціонування ринкової системи, що допоможе вирішити проблеми соціальної справедливості та практично їх розв'язати. Доведено необхідність подальшого розвитку науково-технічного прогресу в умовах сучасної глобалізації, розширення масштабів складних технологічних процесів, які впливають на регулювання рівня соціальної забезпеченості. Обґрунтовано важливість створення і чисельного збільшення середнього класу суспільства з урахуванням дієвості в цьому напрямку соціальної інфраструктури. Розглянуто критерії представників середнього класу та особливості досягнення врівноваженості у соціальній сфері і соціально-економічних перетвореннях.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, соціальна нерівність, соціально-економічні перетворення, середній клас суспільства, ринкова система.

Рис.: 1. Літ.: 8.

Постановка проблеми. За сучасних умов розвитку вітчизняної економіки виникає необхідність сформулювати принципово нову концепцію, за допомогою якої країна зможе вийти з кризового стану; наукові принципи функціонування суспільної системи в умовах ринкової економіки, що забезпечить успішне вирішення економічних та соціальних проблем сучасного суспільства.

Серед переліку найбільш складних – соціальні проблеми. За роки реформ життєвий рівень населення залишився низьким, що призвело до порушення соціальної стабільності нашого суспільства. Сьогодні соціальна інфраструктура, її

© С.В. КОЛЯДЕНКО, В.Ф. ПРОСКУРА, 2018

найважливіші функції (послуги), її економічні відносини виходять за рамки національного виробництва і стають все більш значущими у системі міжнародних відносин. Це один з нових напрямків для вітчизняної економіки, тому виникає необхідність у теоретичному обґрунтуванні сучасних протиріч соціальної нерівності населення, що й визначило актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у формування теоретичних засад соціального комплексу в цілому та розвитку соціально-побутової сфери зокрема зробили Алимов О.М., Калетнік Г.М., Куценко В.І., Лібанова Е.М., Новіков В.М., Скуратівський В.А., Чернюк Л.Г. та ін. Серед зарубіжних дослідників, що займалися питаннями розвитку систем освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, виробництва й надання суспільних благ і послуг, соціальних аспектів ринкового господарства, варто виділити: Г. Беккера, К. Ерроу, Дж. Кейнса, К. Маркса, В. Парето, А. Сена, А. Сміта, Т. Стюарта, Ф. Хайека та ін.

Формулювання цілей статті. Метою даного дослідження є доведення науково-обґрунтованих засад соціально-економічної нерівності населення з урахуванням марксистської концепції розуміння цього поняття та обґрунтування основних засад створення середнього класу, як основного споживача елементів соціальної інфраструктури та ключового чинника соціально-економічних перетворень.

Інформаційною базою дослідження слугували праці вітчизняних та зарубіжних вчених, а також думки провідних експертів з питань соціально-економічної нерівності населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вітчизняними та зарубіжними вченими протягом останніх десятиліть проведені дослідження розвитку людського суспільства, які свідчать про наявність серед людей суттєвої соціальної нерівності. На ранньому етапі розвитку людської цивілізації таке явище, як соціальна нерівність, було пов'язано, насамперед, з низьким рівнем розвитку продуктивних сил, однак і на сучасному етапі високих науково-технічних досягнень і за високої ефективності виробництва воно не тільки не ліквідовано, але й посилюється, приймає нові потворні форми і супроводжується наростанням окремих конфліктів.

Соціальна нерівність населення існує не тільки у країнах, що розвиваються, але і у багатьох розвинених країнах, де зберігаються глибокі соціальні відмінності, вона породжує масу економічних, політичних, правових, ідеологічних, морально-етичних та інших суперечностей і протиправних дій. Особливо помітно у цих умовах наростає соціальна нестабільність, тобто це явище пов'язане не тільки з обсягом виробництва продукції та розподілом матеріальних і духовних благ, а це більш широка, складна і багатогранна проблема, яка стосується сукупності різних соціально-економічних відносин.

Дослідження показують, що соціально-економічна нерівність виникла з появою додаткового продукту, коли стало можливим виробляти деяку частку зайвих матеріальних благ. Це спричиняє деякі зміни у суспільстві, а саме:

по-перше, створюються умови для виникнення соціальних протиріч. Відбувається соціальне розшарування суспільства на бідних і багатих; люди, які володіють засобами виробництва, отримують можливість жити за рахунок чужої праці;

по-друге, за рахунок використання додаткового продукту більш успішно розвивається і вдосконалюється господарська діяльність і прискорюється науково-технічний прогрес;

по-третє, наявність додаткового продукту дозволяє створити більш кваліфіковане державне управління, виділяються кошти для утримання армії і поліції, охорони громадян та громадського порядку.

К. Марксом вперше була виявлена закономірність, згідно з якою на певному етапі розвитку продуктивних сил створюються матеріальні і духовні блага, праця починає ділитися на основну і додаткову. Причому за рахунок основної праці створюється необхідний продукт, а за рахунок додаткової праці – додатковий. Наростаючі протиріччя у соціальній сфері, особливо за часів панування приватної власності, неминуче створюють конфлікти між працею і капіталом. З'являються передумови для соціальних конфліктів. Новий суспільний лад після ліквідації приватної власності, за висновком К. Маркса, здатний усунути соціальні протиріччя. Спроба реалізації такої концепції у Радянському Союзі та інших країнах, в умовах конкурування двох різних систем – соціалістичної (з суспільною власністю на засоби виробництва) і ринкової капіталістичної (з наявністю приватної власності на засоби виробництва) не витримала випробування на життєдіяльність, виявилася неефективною та соціально невиправданою та закінчилася крахом. Проте, перемігши у такому змаганні соціалістичну систему, ринкова система у той же час не усунула соціальну нерівність. Вона продовжує існувати, проявляючись у широких масштабах і приймаючи нові форми [1].

Таким чином, ринкова система, котра є найбільш ефективною та поширеною формою господарювання у більшості країн світу, також потребує наукової розробки та вивчення проблеми соціальної справедливості та пошуків шляхів її практичного розв'язання.

Марксистська концепція усунення соціальної нерівності, як уже зазначалося, пов'язана з відміною приватної власності і ринкових методів господарювання, хоча всі зазначені підходи до соціального регулювання радикальних результатів не принесли. Пошук шляхів соціального партнерства, усунення соціально-економічних протиріч триває і нині.

Багато вчених світу сподіваються усунути соціальну нерівність в умовах нової цивілізації – постіндустріального суспільства. Що ж стосується сучасного етапу, то, як показує досвід розвинених країн, вирішення проблеми ліквідації соціальної нерівності бере на себе в основному держава. Особлива увага приділяється таким галузям соціальної інфраструктури, як освіта, охорона здоров'я, наука, культура, мистецтво. Крім цього, під контролем держави перебуває трудове законодавство, у тому числі тривалість робочого дня, розмір оплати однієї години робочого часу та інші чинники.

Держава надає допомоги по безробіттю та інші соціальні пільги, вона надає широкі повноваження профспілкам в трудових спорах з підприємцями. У багатьох країнах світу прийнята Конвенція про права людини, збільшується число правових актів соціальної спрямованості, прийнятих міжнародними організаціями. Вже не викликає сумніву той факт, що соціальний прогрес постійно поповнюється новим змістом в галузі зростання соціальної захищеності людини і регулювання рівня соціальної забезпеченості [2].

У сфері сталого розвитку сільських територій, за твердженням Г.М. Калетніка [3], основними напрямками державної політики є, в першу чергу, розвиток мотиваційних механізмів до створення нових робочих місць;

працевлаштування незайнятих, їх соціальна і психологічна адаптація; професійне навчання та консультування; формування територіальних інформаційних систем регулювання попиту і пропозиції на ринку праці в сільській місцевості тощо.

Крім того, необхідно враховувати і подальший розвиток науково-технічного прогресу (особливо впровадження цифровізації у суспільстві та економіці), сучасної глобалізації, розширення масштабів складних технологічних процесів, неминуче вирішення проблем екології. Це ставить перед людством нові додаткові завдання – не тільки збереження досягнутого у соціальній сфері, але і розробки нових методів і способів боротьби із соціальною нерівністю. Історичний досвід свідчить про те, що соціальні проблеми більш успішно вирішуються у тих країнах, де вища продуктивність праці і ефективність виробництва. У той же час у цих країнах спостерігається і зворотний зв'язок, коли ефективність господарювання багато у чому залежить від ступеня розвиненості галузей соціальної інфраструктури: освіти, охорони здоров'я, науки, культури.

Отже, мова йде про адекватну взаємодію соціальної інфраструктури з галузями матеріального виробництва, а також рівновагу між соціальною і виробничою сферами. Одні дослідники вважають, що дану проблему слід вирішувати за рахунок ринкового саморегулювання, розширення вільного підприємництва, інші більш результативним вважають державне регулювання. У різних країнах ці методи дають різні результати; мабуть, особливості конкретних країн, їх менталітет, накопичений досвід також не можна ігнорувати. Тому у кожній країні розробляються свої концептуальні положення щодо подолання нерівності і більш успішного вирішення соціальних проблем у цілому [4].

Варто акцентувати на тому, що сучасна соціально-економічна ситуація в Україні складалася декілька десятиліть і наразі характеризується масовим збідненням населення, кризою якості і способу життя, виснаженням здоров'я нації, погіршенням репродуктивного потенціалу та генофонду, сповільненням освітнього та інтелектуального потенціалу країни на тлі катастрофічного розвалу вітчизняного виробництва, систем освіти та підготовки кадрів, впливу кваліфікованих кадрів за кордон тощо. Популяризація жорстокості та моральної всюдозволеності – результат і показник невідповідності курсу реформ сподіванням і очікуванням населення, глибокої неузгодженості дій органів державного управління з інтересами людини. Саме так характеризується економічний і соціальний стан вітчизняного суспільства. Зрозуміло, що необхідним стає пошук якісно нового стану в напрямку створення нової цілісної концепції активного розвитку суспільних процесів, які будуть служити базою для розробки реалістичних концепцій відродження.

У першу чергу, мова йде про включення нашої країни у сучасну світову цивілізацію. Без такої дієвості не можна успішно вирішувати науково-технічні, економічні та соціальні проблеми. Розвинені країни світу накопичили багатий досвід успішного вирішення багатьох економічних і соціальних проблем, і ми маємо можливість скористатися цим досвідом, якщо він не суперечить вітчизняному менталітету. Однак при використанні світового досвіду слід мати на увазі ту обставину, що наявні нині в економічно розвинених країнах високі досягнення були отримані на етапі активної діяльності ринкових методів господарювання.

На даний час відбулися значні зміни, і система ринкового регулювання вже не завжди справляється з новими явищами, які стрімко видозмінюються, з'являються у нових формах під впливом науково-технічного прогресу. Це, у першу чергу, слабо

вивчені і невирішені екологічні проблеми; до цього часу не створено механізму регулювання соціально-економічних процесів в умовах сучасної глобалізації як всередині країни, так і між країнами, які беруть участь в інтеграційному процесі; нові соціальні виклики, що спричинені технологічними і техногенними причинами. Неможливо на основі ринкових принципів господарювання вирішити такі проблеми, як зростання різниці між багатими і бідними людьми та цілими країнами, більше того, вона досягла такого критичного стану, коли замість стабільності у величезних масштабах наростають різноаспектні соціальні конфлікти. Важливим завданням стає пошук шляхів вдосконалення сучасної ринкової системи, а також пошук нових, більш прогресивних систем функціонування цивілізації. Наука за діалектичними методом в питанні закономірностей розвитку суспільного буття повинна постійно орієнтуватись у реаліях життя людського суспільства і адекватно відображати їх вимоги. І хоча це відображення майже завжди відстає від змін, що відбуваються, все ж тенденція таких закономірностей існує.

Важливо, що успішне і прискорене здійснення змін безпосередньо пов'язане з особистістю людини і її готовністю вирішувати багато складних проблем. Зростаюча роль людського фактора у сучасній цивілізації стала тією реальністю, яка широко використовується у розвинених країнах світу. Більш того, сучасні досягнення в області економіки і соціальній сфері безпосередньо пов'язують з роллю людського фактора. Це основний показник зрілості сучасної системи.

У цьому контексті варто згадати останні дослідження Пола М. Ромера [5], що заклав основи теорії ендогенного (внутрішнього) економічного розвитку, ключовим положенням якої є теза, що економічне зростання є наслідком внутрішніх чинників у державі, зокрема таких, як інвестиції у людський капітал, інновації та запровадження нових технологій. Згідно з дослідженнями вченого, саме інвестиції у людський капітал є головним стимулом розвитку економіки, а людський фактор – визначальним. За свої дослідження вчений був нагороджений Нобелівською премією з економіки у 2018-му році.

На цій принциповій основі розвинені країни від визнання прийнятності існування великих монополістичних власників переходять до активного стимулювання розвитку середнього класу, який стає основним споживачем інвестицій в людський капітал, а одночасно з цим – основним рушійним фактором розвитку держави, і який має включати велику частину населення країни. Створення середнього забезпечення класу суспільства – це абсолютно нове унікальне явище у системі сучасної цивілізації, за рахунок якого стане можливим істотно перетворити ринкову систему господарювання і докорінно змінити соціальну ситуацію у регіонах України. У вивченні і вирішенні проблеми створення середнього класу зроблені лише перші кроки, які поки що дають лише деякі теоретичні її обґрунтування. Все це пов'язано з обставиною формування середнього класу в такому великому обсязі, щоб він дійсно став найважливішим фактором соціально-економічних перетворень, проте це поки що економічно не під силу багатьом країнам.

Створення середнього класу – це завдання, що охоплює не тільки економічну сферу, але й соціальний стан суспільства і, особливо, соціальну інфраструктуру.

Соціальна складова – це фундаментальна умова суспільного прогресу і формування нової особистості, що буде адекватною сучасній цивілізації. Не випадково при визначенні критеріальної оцінки суспільного історичного процесу на сучасному етапі у цій якості висувається рівень соціального стану суспільства.

Рівень соціального стану суспільства безпосередньо пов'язаний з економікою, але лише якісний стан економічної системи, розумна соціально виражена структура галузей національного виробництва здатні формувати ефективну соціальну сферу суспільства.

Йдеться про особливу важливість галузей національного виробництва, за рахунок яких формується соціальна інфраструктура суспільства (освіти, охорони здоров'я, культури, науки, мистецтва та ін.). Саме діяльність зазначених галузей забезпечує не тільки розвиток науково-технічного прогресу (НТП), але також формування нової особистості. Не випадково сьогодні у світі НТП має тенденцію випереджаючого розвитку.

В економічній літературі, крім економічних показників, на перше місце наполегливо висувуються такі соціально-економічні показники, як якість життя, зайнятість, рівень освіченості, громадська безпека, житлова і транспортна проблема, культура поведінки і т.д., тобто ті підрозділи, які безпосередньо забезпечують добробут людей. Коли ми говоримо про створення середнього класу у тій чи іншій країні, то, природно, маємо на увазі, у першу чергу, створення збалансованості соціальних інтересів. Досягнення такої врівноваженості у соціальній сфері – одне з корінних завдань нової цивілізації.

Після вирішення даної проблеми у системі національної економіки окремих країн цей процес неминуче має поширитися і охопити світову систему в цілому. Ми визначили якісну характеристику представників середнього класу, далі необхідно торкнутися і опису кількісних характеристик. Тут зазвичай виділяють наступні критерії (рис. 1):

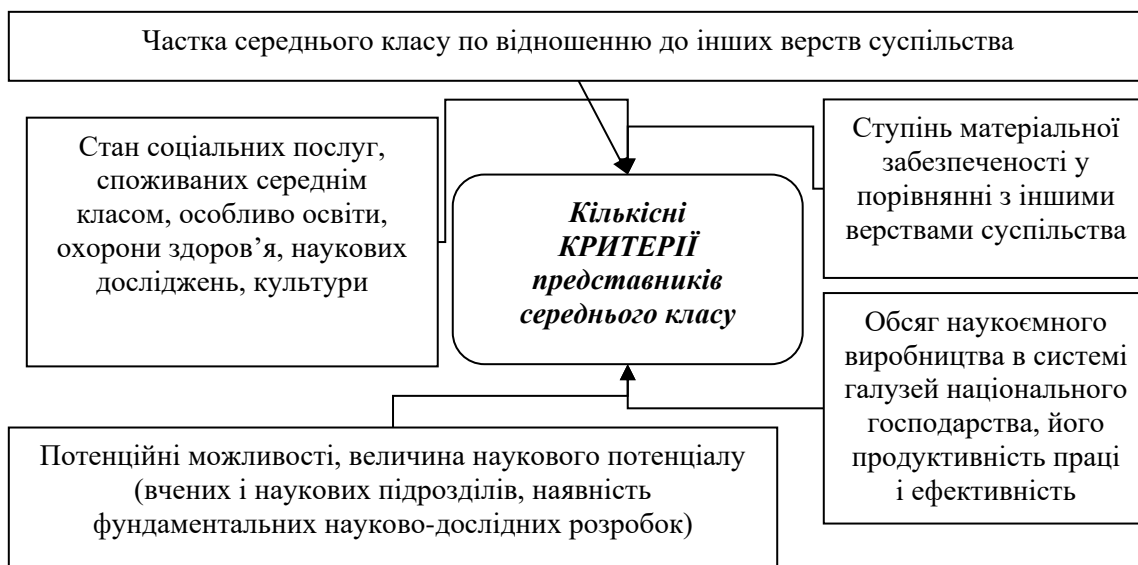

Рис. 1. Критерії представників середнього класу

Джерело: сформовано автором

Розглядаючи якісні характеристики середнього класу, підкреслимо, що значення соціальної складової, домінування тих галузей і підрозділів, які складають основу для науково-технічного і соціального прогресу, активно впливають на

зростання наукоємного виробництва [6]. Саме вони дозволяють збільшувати матеріальні і духовні блага не за рахунок додаткового споживання ресурсів, а за рахунок інтенсифікації, за рахунок зростання наукоємного виробництва. Галузі соціальної інфраструктури дедалі частіше стають одним з вирішальних факторів формування середнього класу – нового шару господарюючих суб'єктів, за рахунок яких здійснюються розвиток і функціонування постіндустріального суспільства, поступальні, прогресивні зміни.

При визначенні такого кількісного показника, наприклад, як рівень доходу на одну людину в сім'ях середнього класу, необхідно враховувати ту обставину, що його величина буде далеко не однакою у різних країнах. У державах з високим соціально-економічним рівнем він у 4-5 і більше разів може перевищувати аналогічний показник у менш розвинених країнах. Це пов'язано з тим, що існує велика різниця у споживанні на душу населення.

Слід підкреслити, що протягом розвитку людського суспільства відбувається пошук найбільш прийнятних форм соціального існування. З цією метою використовуються різні способи і форми як у системі виробничої діяльності, так і у системі раціонального розподілу створеної продукції. Такий пошук, як ми вже відзначали, довгий час стримувався низьким рівнем розвитку продуктивних сил.

Більш цілеспрямована розробка даної проблеми починається у кінці XIX століття і постійно активізується у міру створення для цього необхідних об'єктивних умов. Наростаючий процес соціальних протиріч у всіх країнах світу змушує політичну еліту суспільства шукати найбільш радикальні способи боротьби з подібними явищами. У ході глибокого аналізу в системі соціально-економічного розвитку найбільш розвинених країн світу все більше уваги зосереджується на створенні середнього класу [7, с. 205]. В історичному розвитку ринкових методів господарювання, поряд з освоєнням прогресивних технологій у сфері виробництва, також наполегливо здійснювалися пошуки шляхів формування соціальної стабільності суспільства.

Ринкові принципи організації виробництва далеко не завжди збігалися з соціальними інтересами працюючих. Саме ринкова система вважається слабо соціально прийнятною формою господарювання. Ця обставина посилила пошук прийнятних форм соціального регулювання. У ході такого дослідження було звернуто особливу увагу на формування середнього класу, практика його створення в розвинених країнах показала позитивні соціально-економічні результати.

Складні і суперечливі події, що відбуваються у нашій країні в умовах реформування економіки, також спонукали до пошуку шляхів виходу із ситуації. В останні роки в Україні розгорнулася дискусія з приводу середнього класу, визначення його сутності як найважливішої соціально-економічної категорії і наступності для сучасного етапу господарювання у нашій країні. Відповідно, якщо ми визнаємо спадкоємність цього явища і його необхідність для успішного розвитку вітчизняної економіки і створення соціальної рівноваги, то, очевидно, потрібно розробити і способи формування середнього класу, визначити об'єктивні умови його створення у складній економічній ситуації сучасної України [8, с. 159]. Інакше кажучи, створення середнього класу було і залишається однією з найскладніших соціально-економічних проблем, вирішення якої тісно пов'язане з рівнем економічного потенціалу і ступенем розвиненості галузей соціальної інфраструктури.

Висновки. Таким чином, вивчивши пріоритети, що існують в міжнародній практиці щодо перспектив розвитку соціальної інфраструктури, можемо зробити висновок, що формування соціальної інфраструктури, як фактора соціально-економічних перетворень, може бути досягнуте лише за розширення кількісних критеріїв представників середнього класу. Тут закладені великі можливості підвищення ефективності національного виробництва і становлення менталітету країни.

Без вирівнювання соціальної інфраструктури в нашій країні порівняно з розвиненими країнами світу неможливо забезпечити якісну конкурентоспроможність національних товарів на світовому ринку і отримати економічні вигоди від міжнародного співробітництва, а головне – не отримати збитків в процесі глобалізації.

Список використаних джерел

1. Poverty and social impact analysis of the economic crisis in Ukraine. United Nations Development Programme (UNDP) Kyiv, 2009. 93 p. URL: <http://www.undp.org/content/dam/undp/library/Poverty%20Reduction/Poverty%20assessment%20and%20monitoring/PSIA/Ukraine-Full%20Report.pdf>.
2. Третяк В.П. Управління розвитком соціальної інфраструктури України в умовах глобалізації : [монографія]. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна 2014. 317 с.
3. Калетник Г.М., Пчелянська Г.О. Соціально-економічне становище населення та його вплив на формування продовольчої безпеки. Економіка АПК. 2011. № 7. С. 36-42.
4. Пакулін С.Л., Пакуліна А.А., Тарасенко С.І. Теоретико-методологічні засади ефективного розвитку соціального комплексу в умовах глобалізації і євроінтеграційного вектора України. Глобальні та національні проблеми економіки. 2016. № 10. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/10-2016.pdf>.
5. Science, Economic Growth and Public Policy. Richard R. Nelson and Paul M. Romer Challenge Vol. 39, No. 2 (MARCH-APRIL 1996), pp. 9-21. 1996
6. Ковальська Л.Л., Салівончик О.М. Чинники формування соціальної інфраструктури регіону. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/ekfor/2011_3/15.pdf
7. Колот А.М. Асиметрії розвитку соціально-трудої сфери: прояви, причини, передумови подолання. Актуальні проблеми економіки. 2012. №6 (132). С.205-211.
8. Євсєєва О.О. Ефективність діяльності органів місцевого самоврядування в реалізації соціальної політики. Проблеми Економіки. 2013. № 1. С. 159-164.

References

1. Poverty and social impact analysis of the economic crisis in Ukraine. United Nations Development Programme. Retrieved from <http://www.undp.org/content/dam/undp/library.pdf>.
2. Tretiak, V.P. (2014). *Upravlinnia rozvytkom sotsial'noi infrastruktury Ukrainy v umovakh hlobalizatsii : monohrafiia [Management of development of social infrastructure of Ukraine in the conditions of globalization: monograph]*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].
3. Kaletnik, H.M., & Pcheliantska, H.O. (2011). *Sotsial'no-ekonomichne stanovysche naselennia ta joho vplyv na formuvannia prodovol'choi bezpeky [The socio-economic situation of the population and its influence on the formation of food security]*. *Ekonomika APK – Economy of agroindustrial complex*, 7, 36-42 [in Ukrainian].

4. Pakulin, S.L., Pakulina, A.A., & Tarasenko, S.I (2016). Teoretyko-metodolohichni zasady efektyvnoho rozvytku sotsial'noho kompleksu v umovakh hlobalizatsii i ievrointehratsijnoho vektora Ukrainy [Theoretical and methodological principles of effective development of social complex in the conditions of globalization and European integration vector of Ukraine]. *Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky – Global and national problems of the economy*, 10 [in Ukrainian].

5. Richard, R.N., & Paul, M.R. (1996). *Science, Economic Growth and Public Policy Challenge*, 2, 9-21.

6. Koval's'ka, L.L., & Salivonchuk, O.M. *Chynnyky formuvannia sotsial'noi infrastruktury rehionu [Factors shaping the social infrastructure of the region]*. Retrieved from http://archive.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekfor/2011_3/15.pdf.

7. Kolot, A.M. (2012). Asymetrii rozvytku sotsial'no-trudovoi sfery: proiavy, prychny, peredumovy podolannia [Asymmetries in the development of the social and labor sphere: manifestations, causes, preconditions for overcoming]. *Aktual'ni problemy ekonomiky – Actual problems of the economy*, 6, 205-211 [in Ukrainian].

8. Yevsieieva, O.O. (2013). Efektyvnist' diial'nosti orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v realizatsii sotsial'noi polityky [The effectiveness of local government bodies in implementing social policy]. *Problemy Ekonomiky – Problems of Economics*, 1, 159-164 [in Ukrainian].

ANNOTATION

FORMATION OF SOCIAL INFRASTRUCTURE AS THE MAJOR FACTOR OF SOCIO-ECONOMIC TRANSFORMATIONS

KOLIADENKO Svitlana,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Economic Cybernetics Department,
Vinnitsia National Agrarian University
(Vinnitsia),

PROSKURA Volodymyr,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of the Department of Management
and Economic Process Control,
Mukachevo State University
(Mukachevo),

The article deals with the basic understanding of socio-economic factors of inequality in domestic and foreign doctrine, which indicates the need of improvement the functioning of the market system, which will help to solve social justice problems. The necessity of further development of scientific and technological progress, globalization, expansion of large-scale technological processes, inevitable solution of ecological problems, which influence regulation of the level of social security is proved in the article. The importance of creating and increasing a middle-class society, with account of its efficiency in the economic sphere, especially social infrastructure, is substantiated. In the article the relevant criteria of the representatives of the middle class and peculiarities of the achievement the equilibrium in the social sphere are also considered.

Key words: social infrastructure, social inequality, socio-economic transformations, middle class society, market system.

Fig.: 1. Lit.: 8.

**АННОТАЦИЯ
ФОРМИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ КАК
ВАЖНЕЙШЕГО ФАКТОРА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ
ПРЕОБРАЗВАНИЙ**

***КОЛЯДЕНКО Светлана Васильевна,
доктор экономических наук, профессор,
профессор кафедры экономической кибернетики,
Винницкий национальный аграрный университет
(Винница),***

***ПРОСКУРА Владимир Федорович,
доктор экономических наук, профессор,
заведующий кафедрой менеджмента
и управления экономическими процессами,
Мукачевский государственный университет
(Мукачево),***

В статье скомпонованы и проанализированы основные факторы, являющиеся причинами социально-экономического неравенства в отечественной и зарубежной научной мысли. Указывается необходимость совершенствования функционирования рыночной системы, способность решить проблемы социальной справедливости и практически их решить. Доказана необходимость дальнейшего развития научно-технического прогресса в условиях современной глобализации, расширения масштабов сложных технологических процессов, влияющих на регулирование уровня социальной обеспеченности. Обоснована важность создания и численного увеличения среднего класса общества с учётом действенности в этом направлении социальной инфраструктуры. Рассмотрены критерии представителей среднего класса и особенности достижения уравниваемости в социальной сфере и социально-экономических преобразованиях.

Ключевые слова: социальная инфраструктура, социальное неравенство, социально-экономические преобразования, средний класс общества, рыночная система.

Рис.: 1. Лит.: 8.

Відомості про авторів

КОЛЯДЕНКО Світлана Василівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної кібернетики, Вінницький національний аграрний університет (e-mail: kolyadenkosv@ukr.net).

ПРОСКУРА Володимир Федорович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами, Мукачівський державний університет (e-mail: pvf290162@gmail.com).

KOLIADENKO Svitlana – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Economic Cybernetics Department (e-mail: kolyadenkosv@ukr.net).

PROSKURA Volodymyr – Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Management and Economic Processes Control, Mukachevo State University (e-mail: pvf290162@gmail.com).

КОЛЯДЕНКО Светлана Васильевна – доктор экономических наук, профессор, профессор кафедры экономической кибернетики, Винницкий национальный аграрный университет (e-mail: kolyadenkosv@ukr.net).

ПРОСКУРА Владимир Федорович – доктор экономических наук, профессор, заведующий кафедрой менеджмента и управления экономическими процессами, Мукачевский государственный университет (e-mail: pvf290162@gmail.com).

УДК 325.54(477.82)

**АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В
РЕГІОНАХ УКРАЇНИ:
СУТНІСТЬ, ПОНЯТТЯ,
ПІДХОДИ ©**

А.В. ПУТІНЦЕВ,
*кандидат економічних наук, доцент, в.о.
завідувача кафедри фінансів
та кредиту, Таврійський національний
університет імені В. І. Вернадського,*

Ю.Є. ПАЩЕНКО,
*доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки,
Національний авіаційний університет
(м. Київ)*

Авторами обґрунтовано актуальність дослідження поняття “внутрішньо переміщена особа” (ВПО) в умовах сучасних реалій українського суспільства. У статті пояснена необхідність визначення статусу так званих вимушених мігрантів – категорії населення, нової для історії незалежної України. Проаналізовано два

© А.В. ПУТІНЦЕВ, Ю.Є. ПАЩЕНКО, 2018